

ANALIZA MORTALITĂȚII POPULAȚIEI
CAUZATE DE BOLILE CARDIOVASCULARE ȘI
ELABORAREA UNOR STRATEGII DE INTERVENȚIE
ÎN VEDEREA REDUCERII ACESTEIA

Mihail PALANCIUC, Lilia MORARU, Zina
COBĂLEANU, Mihai PLOPA, Svetlana TODERAȘ,
Centrul Național de Management în Sănătate

Summary

In accordance with the data base of World Health Organisation, for 2010, it was studied the mortality caused by cardiovascular disease in the Republic of Moldova, countries of the European Union and ex countries of Commonwealth of Independent States. The study was focussed on the mortality caused by circulatory sistem diseases, ischemic diseases and vascular accidents for: all age groups, between 0-64 years old and 65 and more years old. The Republic of Moldova is on the top places regarding population mortality caused by cardiovascular diseases and on the second place after mortality rate registering 731,11/100 000. This data represents 1.9 times more than in the European Countries and 5 times more than in the Netherlands – the country with the most advantageous indicator. The mortality caused by ischemic disease in the Republic of Moldova register the highest level (496,16/100 000), followed by Ukraine (491,91/100 000). According to this data, in our country through this disease dies by 2,8 times more often than in the European Countries and by 12,2 times more than in the Netherlands. Comparing the indicators of the mortality caused by cardiovascular diseases, in the country districts, it was established that the highest level register the district of Dondusheni (1224,7/100 000), and the lowest – Ceadar-Lunga (564,8/100 000).

Key words. Indicators, mortality, cardiovascular diseases, death, sustainability, profilaxy, health promotion, health education, lifestyle.

Резюме

Анализ смертности населения от сердечно-сосудистых заболеваний и разработка стратегий вмешательства для улучшения ситуации

Изучена смертность по причине заболеваний сердечно-сосудистой системы в Республике Молдова, ЕС и в странах СНГ, согласно данным ВОЗ за 2010 год. Данное исследование посвящено изучению смертности от сосудистых заболеваний, ишемической болезни сердца и инсульта. Показатели рассчитаны по возрастным группам: 0-64 и 65 лет и старше. Республика Молдова занимает ведущие места по показателям смертности населения от сердечно-сосудистых заболеваний, где регистрируется 731,11 случаев на 100 000 населения, что является в 1,9 раза выше чем в странах Европейского Союза и в 5 раз выше чем в Нидерландах – стране с наиболее благоприятным показателем. Смертность от ишемической болезни в Республике Молдова имеет самый высокий уровень (496,16/100 000), далее следует Украина (491,91/100 000). Таким образом, в нашей стране от этого заболевания умирают в 2,8 раза чаще чем в странах Европейского Союза и 12,2 раза чаще чем в Нидерландах. Сравнивая показатели смертности от сердечно-сосудистых заболеваний в районах нашей республики установлено, что самый высокий уровень зарегистрирован в Дондюшанском районе (1224,7/100 000), а самый низкий (564,8/100 000) – в Чадыр-Лунском.

Ключевые слова: показатели, смертность, сердечно-сосудистые заболевания, ишемическая болезнь, смерть, инсульт, профилактика, санитарное просвещение, образ жизни.

Introducere

Evoluția societății Republicii Moldova în epoca modernă are loc sub conceptualitatea durabilității, sensul său prioritar având atributele: echilibru, protecție, profilaxie, sănătate. Dreptul individului și al colectivității umane naționale reprezintă o componentă a eticii întregii societăți, determinând acesteia cadrul funcționării sub principiul echității. Sănătatea este o calitate a vieții și în același timp reprezintă o măsură a calității vieții, iar în programele de sănătate se are în vedere: reducerea numărului de afecțiuni; înlocuirea anxietății și a descurajării prin influxuri de optimism; menținerea unei rețele de interacțiuni sociale pozitive; conservarea și dezvoltarea atitudinilor cognitive ale celor ce muncesc pentru a păstra un nivel de trai suficient; promovarea unui stil de viață sănătos etc.

Unul dintre principalii indicatori ai stării de sănătate este mortalitatea, care reprezintă componenta negativă a mișcării naturale a populației, fiind „fenomenul demografic al deceselor date într-o anumită perioadă de timp, unde decesul este evenimentul dispariției definitive a oricărui semn de viață în orice moment după înregistrarea stării de născut viu” [3]. Acest indicator este în permanență supus studiului și analizei, se iau măsuri de reducere a lui. Mortalitatea include un set de caracteristici:

- reprezintă un fenomen demografic cu implicații în evoluția numerică a populației și în structura pe grupe de vârstă, pentru realizarea unui echilibru între cei tineri și vârstnici;
- reprezintă unul dintre indicatorii demografici de evaluare a stării de sănătate a populației;
- permite identificarea problemelor de sănătate și stabilirea priorităților în acțiunile întreprinse;

- permite stabilirea de obiective în cazul programelor de stat;
- servește drept reper în procesul de planificare a resurselor pentru sănătate;
- permite evaluarea eficacității, eficienței, calității activității sistemului de sănătate și a nivelului de dezvoltare socială.

La etapa actuală, maladiile nontransmisibile reprezintă o problemă importantă de sănătate publică, fiind prima cauză de mortalitate la nivel mondial și posedă caracteristici epidemiologice comune: nu au etiologie cunoscută; au o perioadă de latență mare; debut greu de repetat în timp; sunt implicați mulți factori de risc; necesită intervenție la nivelele național și internațional.

O mare agitație în plan mondial este provocată de creșterea mortalității prin maladiile cardiovasculare. Conform informației din baza de date a OMS, mortalitatea populației prin bolile aparatului circulator (MBAC) în țările din regiunea UE constituie 385,24 la 100000 locuitori, în Republica Moldova – 731,11/100000; mortalitatea prin boala ischemică în țările UE înregistrează 178,08, iar în R. Moldova – 496,16; accidentele vasculare înregistrează 102,24 și 182,89 corespunzător [2]. În cazul ultimelor două maladii, nivelul mortalității în țara noastră se plasează pe primul loc.

Incapacitatea serviciilor medicale curative de a diminua frecvența maladiilor cronice nontransmisibile și de a împiedica decesele, în special prin maladiile cardiovasculare, care au evoluat spre vârstele tinere și a căror frecvență și impact au devenit foarte evidente, contrar așteptărilor factorilor de decizie, impune creșterea volumului resurselor financiare, umane și medicale pentru combaterea acestor maladii și a deceselor premature cauzate de ele, necesită o mai mare atenție în plan de cercetare, managerial și politic.

Studiile științifice care demonstrează multifactorialitatea ce provoacă declanșarea acestor afecțiuni, rolul stilului de viață și ineficacitatea intervențiilor aplicate ne-au sugerat ideea efectuării unui studiu având drept **scop**: studierea și analiza comparativă a indicatorilor mortalității prin bolile cardiovasculare a populației țărilor din regiunea UE, din țările post-sovietice și Republica Moldova și elaborarea unor strategii de intervenție, în vederea ameliorării acestora și controlului la nivel național.

Pentru aceasta am trasat următoarele **obiective**:

- analiza comparativă a indicatorilor mortalității prin bolile cardiovasculare a populației țărilor UE, țărilor post-sovietice și Republicii Moldova;
- măsurarea amplitudinii fenomenului mortalității prin bolile cardiovasculare;
- determinarea structurii mortalității prin bolile cardiovasculare în Republica Moldova;

- identificarea teritoriilor din R. Moldova în care fenomenul înregistrează o evoluție deosebită;
- identificarea posibilităților de control (management) și monitorizare a fenomenului.

Material și metode

Pentru efectuarea studiului au fost utilizate date de statistică demografică curentă [1]; datele de statistică medicală curentă din baza de date a OMS [2], din *Anuarul statistic al Republicii Moldova* [1, 5]. Metodele utilizate sunt: epidemiologică, analitică, descriptivă și de intervenție.

Am supus cercetării fenomenul mortalității în funcție de vârstă, sex, mediu și rang. A fost descrisă evoluția în timp, conform distribuției teritoriale geografice, am măsurat amploarea fenomenului, frecvența; am identificat teritoriile în care fenomenul înregistrează o evoluție deosebită. A fost determinată structura mortalității pe grupe de vârstă.

Analiza mortalității a fost efectuată într-un an calendaristic – anul 2010, deoarece acest an înregistrează ultima informație posibilă de accesat din baza de date OMS [2] la termenul dat și o perioadă de timp anumită, adică transversală, retrospectivă, de studiu al cauzei deceselor. Rata brută a mortalității a fost luată ca raportul dintre numărul anual de decese și efectivul populației existente la mijlocul anului. Rata de mortalitate pe grupe de vârstă – rata brută de mortalitate pentru un interval de vârstă.

Luând în considerație faptul că mortalitatea este componenta negativă a mișcării naturale, am considerat că ea reprezintă fenomenul demografic al deceselor într-o populație dată, într-o perioadă concretă de timp. Ca eveniment demografic al acestui fenomen am luat decesul, adică evenimentul dispariției definitive a oricărui semn de viață, în orice moment după înregistrarea stării de născut viu.

Rezultate

Analiza datelor din *tabelul 1* ne demonstrează că în anul 2010, Republica Moldova se găsește pe locul doi printre țările de comparație în ce privește mortalitatea prin maladiile aparatului circulator la grupa de vârstă „toate vârstele”, unde înregistrează 731,11 cazuri la 100000 locuitori, și Ucraina pe primul loc cu 732,71/100000.

În țările regiunii UE media este de 385,24 cazuri la 100000 populație și este de 1,9 ori mai mică decât același indicator înregistrat în Republica Moldova. Olanda înregistrează cel mai favorabil indicator (146,72), care este de 5 ori mai mic decât în R. Moldova.

Mortalitatea bărbaților din grupa „toate vârstele” în Republica Moldova se plasează pe locul doi și înregistrează 875,07 cazuri la 100000 populație, unde pe primul loc este Ucraina (956,68/100000), iar cel mai favorabil indicator aparține Olandei (180,85/

100000), care este de 5,3 ori mai mic ca același indicator în Ucraina și de 4,8 ori mai mic decât în Republica Moldova. Femeile din R. Moldova, la acest capitol, ocupă primul loc și înregistrează un indice de 5,3 ori mai mare decât cel al femeilor din Olanda și 2 ori mai mare decât media în UE. Raportul mortalității bărbați/femei este de 1,4 pentru Republica Moldova și 1,6 pentru țările UE și 1,5 pentru Olanda.

Tabelul 1

Mortalitatea prin bolile aparatului circulator în țările din regiunea UE, țările post-sovietice și Republica Moldova pe grupe de vârstă, anul 2010

<i>Mortalitatea prin bolile aparatului circulator (MBAC)</i>	<i>Republica Moldova</i>	<i>Țările din regiunea UE</i>	<i>Țările cu indicatorul cel mai înalt</i>	<i>Țările cu indicatorul cel mai mic</i>
MBAC toate vârstele la 100000 locuitori	731,11	385,24	732,71 Ucraina	146,72 Olanda
MBAC toate vârstele la 100000 locuitori, bărbați	875,07	491,98	956,68 Ucraina	180,85 Olanda
MBAC toate vârstele la 100000 locuitori, femei	627,6	309,44	627,6 Moldova	119,2 Olanda
MBAC 0-64 ani la 100000 locuitori	164,76	99,43	176,79 Ucraina	24,89 Norvegia
MBAC 0-64 ani la 100000 locuitori, bărbați	236,13	151,43	282,75 Ucraina	36,17 Olanda
MBAC 0-64 ani la 100000 locuitori, femei	103,98	54,3	103,98 Moldova	12,22 Norvegia
MBAC 65 și mai mulți ani la 100000 locuitori	5313,43	2454,51	5313,43 Moldova	1121,01 Olanda
MBAC 65 și mai mulți ani la 100000 locuitori, bărbați	6044,74	2771,94	6409,39 Ucraina	1351,48 Olanda
MBAC 65 și mai mulți ani la 100000 locuitori, femei	4864,1	2229,96	4864,1 Moldova	951,37 Olanda

În grupa de vârstă 0-64 ani, mortalitatea populației prin bolile aparatului circulator în Republicii Moldova, pentru anul 2010, este de 164,75 la 100000 locuitori, plasându-se la fel pe locul doi printre țările de comparație cedând primul loc Ucrainei – 176,79/10 000. Rata mortalității la acest capitol în țările UE este de 99,43/100 000, iar cel mai favorabil indicator îi aparține Norvegiei – 24,89 /100000, care se plasează pe ultimul loc și este de 7,1 ori mai mic ca același indicator înregistrat în Ucraina și de 6,6 ori mai mic ca cel înregistrat în țara noastră. Analiza indicatorilor demonstrează că mortalitatea cauzată de bolile aparatului circulator la grupa de vârstă 0-64 ani este mai înaltă printre bărbați. În Republica

Moldova indicele mortalității bărbaților din această cauză este de 2,3 ori mai înalt decât la femei.

Cel mai înalt indicator al mortalității cauzat de bolile aparatului circulator este concentrat la grupa de vârstă de 65 ani și mai mult. La acest capitol Republica Moldova se află pe primul loc cu 5313,43 cazuri la 100000 populație, urmată de Ucraina cu 5230,62 / 100 000. Raportul mortalității bărbați / femei la această grupă de vârstă pentru Moldova și țările UE este de 1,2 și pentru Olanda – de 1,4. Indicele mortalității cauzat de afecțiunile aparatului circulator la femeile din Republica Moldova se plasează pe primul loc din șirul de țări înregistrat în baza de date, (4864,1 / 100000 populație) și este de 2,2 ori mai mare decât același indicator din țările UE și 5,1 ca cel din Olanda.

Mortalitatea prin boala ischemică (tabelul 2) în perioada de studiu se caracterizează printr-un diapazon mare de indicatori – de la cel mai înalt (496,16/100000 populație) în Republica Moldova, care se plasează pe primul loc, urmată de Ucraina (491,91/100000 populație) și până la Olanda cu cel mai favorabil indicator (40,63/100000 populație). Din cauza acestei maladii, populația Republicii Moldova decedează de 2,8 ori mai des decât în țările UE și de 12,2 ori decât în Olanda. Raportul mortalității bărbați / femei pentru Republica Moldova este de 1,4, pentru țările UE de 1,9 și de 2,2 pentru Olanda.

Tabelul 2

Mortalitatea populației prin boala ischemică în țările din regiunea UE, țările post-sovietice și Republica Moldova pe grupe de vârstă, anul 2010

<i>Mortalitatea prin boala ischemică (MBI)</i>	<i>Republica Moldova</i>	<i>Regiunea UE</i>	<i>Țările cu indicatorul cel mai înalt</i>	<i>Țările cu indicatorul cel mai jos</i>
MBI toate vârstele la 100000 locuitori	496,16	178,08	496,16 Moldova	40,63 Olanda
MBI toate vârstele la 100000 locuitori, bărbați	596,98	245,43	656,33 Ucraina	59,15 Olanda
MBI toate vârstele la 100000 locuitori, femei	424,95	132,15	407,53 Moldova	26,59 Olanda
MBI 0-64 ani la 100000 locuitori	90,67	47,4	106,42 Ucraina	9,86 Olanda
MBI 0-64 ani la 100000 locuitori, bărbați	137,92	77,73	175,65 Ucraina	15,07 Olanda
MBI 0-64 ani la 100000 locuitori, femei	50,55	21,3	52,66 Ucraina	4,6 Olanda
MBI 65 ani și mai mult la 100000 locuitori	3776,96	1103,3	3776,96 Moldova	289,58 Olanda
MBI 65 ani și mai mult la 100000 locuitori, bărbați	4311,22	1317,88	4545,5 Ucraina	415,8 Olanda
MBI 65 ani și mai mult la 100000 locuitori, femei	3448,74	962,22	3448,74 Moldova	204,45 Olanda

După cum observăm, cu cât mortalitatea populației cauzată de boala ischemică este mai mică, cu atât raportul mortalității bărbați / femei este mai mare. Mortalitatea cauzată de boala ischemică în rândurile femeilor din Republica Moldova este pe primul loc (424,95/100000 populație) și este de 3,2 ori mai înaltă decât media din țările UE și de 16 ori mai mare decât în Olanda.

În grupa de vârstă 0-64 ani, mortalitatea prin boala ischemică este relativ mai joasă și înregistrează în perioada supusă cercetării în Republica Moldova 90,67/ 100000 populație, ocupând locul 2 după Ucraina, și este de 1,9 ori mai frecventă decât media în țările UE și de 9,2 ori decât în Olanda. Și aici mortalitatea bărbaților este mai înaltă ca mortalitatea femeilor: Republica Moldova – de 2,7 ori; țările UE – 3,6; Ucraina și Olanda – de 3,3 ori.

Cam aceeași legitate o urmărim și în grupa de vârstă 65 de ani și mai mult, unde Republica Moldova se află pe primul loc la mortalitatea prin boala ischemică, cu un indicator de 3776,96 cazuri la 100000 populație, Ucraina – 3610,87 la 100000 populație, media țărilor UE – 1103,3 la 100000 populație, Olanda având cel mai mic indicator – 289,58 cazuri la 100000 populație. Și la acest capitol Republica Moldova depășește nivelul mediei mortalității în țările UE de 3,4 ori și a Olandei de 13 ori. În Moldova bărbații decedază de această maladie de 3,3 ori mai des decât bărbații din țările UE și de 10,4 ori față de cei din Olanda; femeile corespunzător 3,6 ori față de țările UE și de 16,9 ori mai des decât în Olanda.

O problemă serioasă este și mortalitatea prin accidente cerebrovasculare (tabelul 3), la care Republica Moldova înregistrează 182,89 cazuri la 100000 populație și se plasează pe primul loc printre țările luate în cercetare, fiind urmată de Bulgaria și România, care înregistrează corespunzător 178,62 și 167,2 cazuri la 100000 populație. La acest capitol țările regiunii europene înregistrează 102,89 cazuri la 100000 populație, ceea ce este de 1,8 ori mai puțin decât în Republica Moldova, iar Austria are cel mai jos indicator – 32,16 la 100000 populație sau de 5,7 ori mai mic decât în R. Moldova.

Bărbații din țara noastră, în grupa „toate vârstele”, la capitolul mortalitate prin accidente vasculare înscriu un indicator de 215,34, plasându-se pe primul loc, fiind urmați de bărbații din Bulgaria cu 213,65 și Ucraina cu 193,33 cazuri la 100000 populație. Datele din tabelul 3 arată că bărbații de toate vârstele din Republica Moldova decedază de 1,8 ori mai frecvent decât cei din țările regiunii europene și de 6,4 ori mai des decât bărbații din Austria. Femeile respectiv de 1,8 și 5,2 ori mai des. Mortalitatea prin accidente vasculare la bărbați față de femei în Republica Moldova este mai mare de 1,4 ori, în țările regiunii europene

– de 1,3 și în țara cu cel mai favorabil indicator la grupa „toate vârstele” – de 1,1 ori.

În grupa de vârstă 0-64 de ani mortalitatea prin accidente vasculare în Republica Moldova înregistrează un indicator de 50,36 cazuri la 100000 populației, în țările regiunii europene – 22,09 sau de 2,3 ori mai mic, și de 4,32 ori față de Suedia, țara cu cel mai favorabil indicator, ce este de 11,7 ori mai mic decât în Moldova.

Tabelul 3

Indicatorii mortalității prin accidente vasculare în țările UE, țările post-sovietice și Republica Moldova în comparație, anul 2010

<i>Mortalitatea prin accidente vasculare (MAV)</i>	<i>Republica Moldova</i>	<i>Țările regiunii europene</i>	<i>Țările cu indicatorul cel mai înalt</i>	<i>Țările cu indicatorul cel mai jos</i>
MAV toate vârstele la 100000 locuitori	182,89	102,24	182,89 Moldova	32,16 Austria
MAV toate vârstele la 100000 locuitori, bărbați	215,34	119,41	215,34 Moldova	33,76 Austria
MAV toate vârstele la 100000 locuitori, femei	159,73	89,91	159,73 Moldova	30,52 Austria
MAV 0-64 ani la 100000 locuitori	50,36	22,09	50,36 Moldova	4,32 Suedia
MAV 0-64 ani la 100000 locuitori, bărbați	66,21	30,13	66,21 Moldova	4,85 Suedia
MAV 0-64 ani la 100000 locuitori, femei	36,97	15,29	36,97 Moldova	3,22 Norvegia
MAV 65 ani și mai mult la 100 000 locuitori	1255,22	677,31	1354,19 Bulgaria	253,75 Austria
MAV 65 ani și mai mult la 100000 locuitori, bărbați	1421,98	700,64	1558,54 Bulgaria	264,85 Austria
MAV 65 ani și mai mult la 100000 locuitori, femei	1152,99	653,56	1212,98 Bulgaria	242,08 Austria

Atât bărbații, cât și femeile păstrează același raport al indicatorilor mortalității cauzate de accidentele vasculare în Republica Moldova, țările regiunii europene și țările cu cel mai mic indicator: la bărbați – respectiv: 66,21; 30,13 și 4,85 cazuri la 100000 populație și la femei – respectiv 36,97; 15,29 și 3,22. Aici trebuie de menționat că țara cu cel mai mic indicator al mortalității femeilor este Norvegia.

În grupa 65 de ani și mai mult, cel mai înalt nivel al mortalității cauzate de accidentele vasculare se înregistrează în Bulgaria, cu un indicator de 1354,19 la 100000 locuitori, urmată de Republica Moldova (1255,29 la 100000). Țările regiunii europene au un nivel de 2 ori mai mic decât în Bulgaria și de 1,9 ori mai mic față de Republica Moldova. Și aici Austria are cel mai mic indicator al mortalității – 253,78/100000

sau de 5,3 ori mai mic față de indicatorul înregistrat de Bulgaria și 4,9 ori față de Moldova.

Dacă comparăm nivelul mortalității prin accidente vasculare după grupele de vârstă, vedem că în grupa „65 de ani și mai mult” indicatorul înregistrat în Republica Moldova este de 6,9 ori mai mare decât indicatorul din grupa „toate vârstele” și de 24,9 ori decât în grupa de vârstă „0-64 ani”. Mărima raportului acestor indicatori este corespunzător de 6,6 și 30,7 în țările regiunii europene și 7,9 și 58,7 în Austria.

Conform datelor Centrului Național de Management în Sănătate, mortalitatea cauzată de maladiile aparatului circulator la 100000 locuitori pentru anul 2010, Republica Moldova a înregistrat o medie pe raioane de 774,0 cazuri, pe municipii – 445,7, unde raionul Dondușeni are cea mai mare rată de 1224,7 (cu mult mai mare decât media pe raioane), urmat de Briceni – 1017,2, Edineț – 1048,2, Râșcani – 1002,2, Florești – 926,9, Șoldănești – 962,0, Ocnița – 868,3 și Rezina – 811,4. Astfel, raionul Dondușeni înregistrează cea mai înaltă rată a mortalității cauzate de maladiile aparatului circulator, iar Cadâr-Lunga – cea mai mică: 564.8 la 100000 locuitori.

În ceea ce privește infarctul miocardic, cea mai mare valoare a indicatorului o înregistrează raionul Anenii-Noi (102.3 la 100000 locuitori), urmat de raionul Strășeni – 88,6 cazuri comparativ cu media pe raioane – 34.3 – și media pe țară de 43,7 la 100000 de locuitori. Raionul Nisporeni înregistrează cel mai mic indicator – 10,5, diferență dublă, fapt destul de interesant, deoarece toate raioanele menționate se află în regiunea centrală a țării, unde se presupune că sunt aceleași condiții geografice, de mediu, același nivel al stării de sănătate a populației.

În țară se depun eforturi mari în direcția scăderii mortalității generale și celei specifice. Principiile care stau la baza elaborării și implementării Strategiilor Naționale de sănătate le includ pe cele formulate în documentele internaționale, inclusiv Politica OMS *Sănătate pentru toți în secolul 21*, care are un ecou și în documentele guvernamentale din țara noastră.

Astfel, în Republica Moldova sănătatea este un drept fundamental al omului; se promovează protecția umană prin identificarea securizării tuturor proceselor; se susține dezvoltarea sistemului de sănătate prin estimarea nevoilor prezente și de perspectivă ale populației, crearea unei durabilități; persistă o tendință spre atingerea standardelor internaționale.

Concluzii

1. Studiul a demonstrat că Republica Moldova se află pe primele locuri în ceea ce privește mortalitatea populației, cauzată de maladiile cardiovasculare.

2. Republica Moldova ocupă locul doi după rata mortalității cauzate de maladiile cardiovasculare, unde înregistrează 731,11 cazuri la 100000 populație,

ceea ce este de 1,9 ori mai mult decât în țările UE și de 5 ori mai mult decât în Olanda – țară cu cel mai mic indicator.

3. Mortalitatea prin boala ischemică în Republica Moldova înregistrează cel mai înalt nivel (496,16/100000), fiind urmată de Ucraina (491,91/100000). Astfel, în țara noastră prin această maladie decedează de 2,8 ori mai des decât în țările UE și de 12,2 ori față de Olanda.

4. Rata mortalității prin accidente vasculare în Republica Moldova este cea mai înaltă (182,89/100 000) – de 1,8 ori mai înaltă față de media regiuni europene și 5,7 ori mai mare față de Austria.

5. Comparând indicatorii mortalității cauzate de maladiile cardiovasculare în raioanele republicii, constatăm că cel mai înalt nivel se înregistrează în raionul Dondușeni (1224,7/100 000) și cel mai mic – în Ceadâr-Lunga.

6. Rata mortalității prin infarct miocardic este cea mai înaltă în Anenii Noi (102,3‰), iar cea mai joasă – în raionul Nisporeni (10,5/100 000)

Propuneri

Reieșind din studiul literaturii de specialitate și din analiza principalilor indicatori din baza de date a OMS, din anuarul statistic al Ministerului Sănătății și anuarul statistic al Republicii Moldova, propunem următoarele:

1. Studiarea necesităților populației în servicii de sănătate raportate la costurile reale ale acestora.

2. Asigurarea unui profesionalism înalt, performanței și calității asistenței medicale pentru toată populația țării.

3. Elaborarea unui plan complex de acțiuni în vederea micșorării morbidității și mortalității prin boli cardiovasculare.

4. Elaborarea unui sistem de management al bolilor cardiovasculare.

Bibliografie

1. *Anuarul Statistic al Republicii Moldova*. Chișinău: Ed. Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, 2011, p. 50-54.
2. *European health for all database (HFA-DB)*, WHO/Europe.
3. Mincă Dana Galieta. *Sănătate publică și management sanitar*. București: Ed. Universitatea Carol Davila, 2005, p. 38-39.
4. *Sănătatea publică în Moldova*. Sub red. M. Ciocanu. Chișinău: Ed. Centrului Național de Management în Sănătate, 2011, p. 12-16.
5. *Sistemul de Prezentare a Datelor 2 CNMS 2003-2008*.

Prezentat la 16.06.2012

Mihail Palanciuc, dr. conferențiar,
Centrul Național de Management în Sănătate
Tel.:+37322280472, Mob.:069153216
e-mail: mihailpalanciuc@yahoo.com